

Er Økologisk jordbrug og fødevarer ikke blot en luksus for rige forbrugere, som vi ikke kan tillade os i en verden med mange sultne?

Med udsigt til at verdens befolkning stiger til ca. 9 mia. mennesker i 2050 får vi brug for at der globalt set bliver produceret flere fødevarer. Og det samtidigt med at klimaforandringer gør landbrug vanskeligere i mange egne pga. tørke. Derfor vil nogle mene, at vi bør skrinlægge de sidste årtiers fokus på miljøvenligt jordbrug og koncentrere os om at producere mest muligt mad med den nødvendige brug af kunstgødning, pesticider og GMO'sorter. Og i det lys er økologisk jordbrug blot en lavt-ydende luksus. Dette er imidlertid forkert! For det første er der allerede i dag ca. 1 mia. sultne i verden selvom vi producerer tilstrækkeligt med protein og kalorier til hele klodens befolkning. Det er fordelingen det er galt med. De fleste sultne er fattige familier i landområderne i udviklingslande (især dele af Afrika og Sydasiens). Netop dem, som skulle producere et overskud til de stigende bybefolkninger i de samme lande. Men deres problem er, at de ikke kan producere mad nok der hvor de er pga. manglende adgang til viden og rådgivning, teknologi og hjælpemidler såsom god såsæd, kredit og markeder. Desuden sker der allerede nu en ødelæggelse af dyrkningsjorden pga. erosion eller udpining manges steder på kloden. Løsningen på dette problem er ikke blot at producere mere mad i de intensive områder i Europa og Amerika. Derimod er det bevist at moderne agro-økologiske jordbrugsformer kan mere end at fordoble udbytterne i traditionelle landbrug i Asien og Afrika. I en rapport fra 2008 udgivet af Unep og Unctad konkluderes at "... økologisk jordbrug kan fremme fødevarerikkerhed mere end de fleste konventionelle systemer og det vil mere sandsynligt være bæredygtigt på langt sigt." Rapporten viser, hvordan man i gennemsnit af 114 projekter i Afrika involverende ca 2 mio landbrugere har mere end fordoblet udbytterne ved introducere og udvikle lokalt tilpassede agro-økologiske landbrugsmetoder. Det er selv-rapporterede data, ikke forsøg, og udgangspunktet for de høje procentuelle stigninger er ofte meget lave udbytter. Derfor er der sket en intensivering af landbrugsproduktionen, en såkaldt øko-funktionel intensivering.

Økofunktionel intensivering gennem agro-økologiske metoder

Øko-funktionel intensivering bruger øget viden om, hvordan man bl.a. udnytter lokale ressourcer til at forbedre jorden, udnytter vand bedre, recirkulerer næringsstoffer, introducerer små træer og bruger blandingskulturer og anden biologisk mangfoldighed. Herved kan man forbedre både mængden af mad, adgangen til den og stabiliteten over tid. Dertil kommer at tilpassede agro-økologiske metoder fremmer naturens støttefunktioner, som i stigende grad bliver en mangelvare, såsom insekt-bestøvning af kulturplanterne, jordens evne til at holde på og rense vand, resiliens overfor klimaforandringer osv. Derfor er en fortsat udvikling af økologisk jordbrug ikke en luksus men en nødvendighed for i højere grad at udvikle synergi mellem fødevarerproduktion, opbygning af human og social kapital i fattige landområder og behovet for at passe på jord, vand og biodiversitet. Der er stort behov for at udføre forsøg med og videreudvikling af agroøkologiske metoder i samarbejde med bønder i Afrika og andre udviklingslande. En konkret succes historie er det såkaldte "Push-Pull system til forebyggelse af Striga og Majs stængelborer i Østafrika, som forklares nærmere i mit indlæg i Danskernes Akademi.

FN's specielle udsending vedr. retten til fødevarer, *Olivier De Schutter* udtalte i 2010: "*Der har*

været for lidt opmærksomhed om agro-økologiske metoder, som har vist sig at forbedre fødevarerproduktion og landbrugeres indkomst og på samme tid beskytte jord, vand og klima.”
”Agro-økologi er bedre for global fødevarer sikkerhed end stor-skala industri landbrug”.

Man skal imidlertid ikke undervurdere de udfordringer, som kombinationen af befolkningstilvækst, økonomisk udvikling, klimaforandringer og efterspørgsel efter bioenergi, udpining af jord og biodiversitet og mangel på vand tilsammen vil udgøre for fremtidens fødevarer sikkerhed. *”Agro-økologiske metoder”* er ikke en HP-trylleformular, som kan løse dette på kort tid. Udfordringerne kan løses, hvis viljen er der og der tilføres ressourcer til det. Det vil kræve nytænkning og anvendelse af mange forskellige teknologier i innovativt samspil; - herunder også bioteknologier. Dette gælder både i Europa og i Afrika.

Økologiske fødevarer systemer skal både vokse og videre udvikles

Scenarier for fremtidig fødevarer produktion og efterspørgsel hænger ikke sammen, hvis man forestiller sig 9 mia. mennesker, som lever på en diæt magen til den typiske Nordeuropæiske á la 2011. Som beskrevet i SCAR rapporten er det nødvendigt at sammentænke produktionen af fødevarer med forbruget, dvs. vores kost sammensætning. Det handler altså nok så meget om forbrugernes sundhed gennem sunde kvalitetsfødevarer og her er vi igen tilbage ved idéerne bag økologisk jordbrug. FDB/Coop konstaterede i en forbrugerundersøgelse sidste år at de kunder, som købte mange økologiske varer også spiste betydeligt mindre kød (men jeg husker ikke om de så spiste meget mere ost....?).

Det er et udmærket udgangspunkt for at diskutere udviklingen af et nyt og moderne fødevarer system, som fremmer en mangfoldighed af produkter samt nye former for kobling mellem forbrugere og producenter mere regionalt. Dette kunne være i privat regi men også ved at fx offentlige interesser i miljøhensyn på bestemte lokaliteter kunne fremmes ved at købe økologiske fødevarer fra disse områder til brug i storkøkkener mm. Igen: løsningen på alt dette har vi ikke i dag; også økologisk jordbrug og fødevarer systemer skal fortsat udvikles for at give svaret på fremtidens udfordringer. Men økologien er godt på vej, ikke mindst takket være de landbrugere og producenter, som er gået foran de sidste mere end 30 år.